لە نێوان بەربەست و دەرفەتدا: نیکفەر باسی چی دەکات، لە بنبەستی سیستەمەوە تا ئەگەری ڕزگاری؟

10 مرداد 1405

لەم وتارە شیکارییەی ڕادیۆ زامانەدا، محەممەدڕەزا نیکفەر دۆخی ئێستای کۆماری ئیسلامی و کۆمەڵگەی ئێران بە دوو چەمکی سەرەکیی «بەربەست» و «دەرفەت» پۆلێن دەکات و هەوڵ دەدات نیشان بدات کە چۆن ڕاپەڕینێک دەکرێت یان ببێتە کرانەوەیەکی ڕزگاریبەخش یان کارەساتێکی دەرفەتسووتێن.

بەربەستی سیستەم و قفڵبوونی سیستەمیکی

نیکفەر لە سەرەتادا ڕژێمی ولایی نەک تەنها تووشبوو بە «بەربەستی سیاسی»، بەڵکو بە جۆرێک لە قفڵبوونی سیستەمیکی پێکهاتوو لە پشتبەستن بەو ڕێچکەیەی پێیدا تێپەڕیوە و بازنەکانی کاردانەوەی ئیمتیازات بەدەستهێنان وەسف دەکات. ئەو نیشان دەدات کە پێکهاتەیەک لەسەر بنەمای تەئسوبی فیکری، قۆرخکاریی دەسەڵات و سەرووەت، دەزگای سەرکوت، بەرنامەی ئەتۆمی و نفوزی ناوچەیی، ئێستا گەیشتووەتە خاڵێک کە ئیتر تەنانەت توانای بەڕێوەبردنی لێکەوتەکانی بڕیارەکانی خۆیشی نییە. مەسەلەی جێنشینیی خامنەیی لەم شیکارییەدا وەک ناوەندترین خاڵی ئەم قفڵبوونە و ناتوانایی لە پێشبینیکردنی لێکەوتەکانیدا دەناسرێت.

بێچاوەیی کۆمەڵگە و خەیاڵپڵاوی «چارەسەری دەرەکی»

بەرانبەر بە بەربەستی پێکهاتەی دەسەڵاتدار، نیکفەر باسی دۆخی «بێچاوەیی ڕادیکال» لە کۆمەڵگەدا دەکات؛ دۆخێک کە تێیدا خەڵک کێشەکان بە گرنگ دەبینن بەڵام خۆیان بێبەش دەبینن لە توانای کاریگەر بۆ چارەسەرکردنیان. ئەو نیشان دەدات کە چۆن ئەم بێچاوەییە دەگۆڕێت بۆ تووڕەیی، ماندووبوون، بێواتایی و هیوابەستن بە «هێزی قەهری دەرەکی» (سزای ئابووری، هێرشی سەربازی، گۆڕینی ڕژێم لە دەرەوەوە) و ناوی ئەم هیوایە نانێت هیوا، بەڵکو بە خەیاڵپڵاوی ناوی دەبات. بە باوەڕی ئەو، بەشێک لە چینە «بێبەش و پەراوێزخراوەکان»، لە چوارچێوەی لۆژیکی عەقڵی گشتگیردا، گەیشتوونەتە پاڵپشتیکردن لە سزای ئابووری و تەنانەت هێرشی سەربازیش و ئەمەش خۆی نیشانەی قووڵیی کارەساتەکەیە.

جەنگ وەک سەرتاپاترین دەرفەتسووتاندن

نیکفەر بەرانبەر بە گوتاری «با خراپتر بێت» و هیوابەستن بە جەنگ، جەنگ بە «سەرتاپاترین شێوەی دەرفەتسووتاندن لە ڕوانگەی ڕزگارییەوە» نادەبات کە بەرهەمەکەی شتێک نییە جگە لە ورانکاری، هەژاری، دەروونی تێکشکاو و سەرکەوتنی ڕووتی دەسەڵاتی ڕووت. ئەو جەخت لەسەر ئەوە دەکاتەوە کە ستراتیژیی «سزادان» - چ لەلایەن ئەمریکا و ئیسرائیلەوە و چ بە بەکارهێنانی ئامرازیی خەڵکی ستەملێکراو - لە کۆتاییدا ئامانجەکەی وڵات و خەڵکە، نەک تەنها

ڕژێم. لەم چوارچێوەیەدا، هەم ڕژێمی جەنگخواز و هەم نەیارانی جەنگخواز کە هیوایان بە بۆمباران بەستووە، لە بەردەوامبوونی «سیاستکوژی»دا هاوبەشن.

دەرفەتی سیاسی، نارەزایەتیی هێمایی و هێڵی ڕزگاری

تەوەری ئەرێنیی وتارەکە ئەو شوێنەیە کە نیکفەر باس لە «دەرفەتی سیاسی» وەک ساتێک لە کرانەوە لە پێکهاتەی سەرکوت و ئەگەری گەشەی بزووتنەوەی کۆمەڵایەتی دەکاتەوە و ئەو لە پەیوەندیدا لەگەڵ ئەزموونی «ژن، ژیان، ئازادی» دەیخوێنێتەوە. ئەو نیشان دەدات کە چۆن مەرگی ژینا (مەهسا) ئەمینی، لەسەر بنەمای پاشکەوتێک لە ئەزموونەکانی بەرخۆدان، ڕزگاریی زانستی و ئامادەکاریی هێمایی، بوو بە دەرفەتێکی سیاسی و ئەخلاقی بۆ ڕاپەڕینێک. لە بەرانبەردا، باس لە ڕاپەڕینی بەفرانباری ١٤٠٤ دەکات و دەلیل ئەوە دەهێنێتەوە کە ئەگەر لە جێگەی بانگەواز بۆ هێرشکردنە سەر ناوەندەکانی حکومەت، هەنگاوە هێماییە بەهای بەخشەکان و دوور لە توندوتیژی لە ناوەندا بینایە، ئەو ڕاپەڕینە دەیتوانی ڕێچکەیەکی ڕزگاریبەخشتر بدۆزێتەوە.

میدیا، پاشایەتیخوازان و پێویستیی سیاسەتورزیی جەماوەری

بەشێکی گرنگی ڕەخنەکەی نیکفەر ئاراستەی دوو جەمسەری میدیایی دەبێت: میدیاکانی سەر بە ڕژێم و میدیاکانی بەهێزکەری بازنەی پەهلەوی کە هەردووکیان هاوشێوەی «تۆپخانەی تەقاندن بەسەر چارەسەرزانی جەماوەریدا» دەکات. ئەو پاشایەتیخوازانە، لەگەڵ هەبوونی «شا، دەربار، هوارکێش و پشتگیرە نێودەوڵەتییەکان»، لە هەموویان «بێچاوەتر» دەزانێت، چون دەرفەت لە هێرشی سەربازی دەرەکیدا دەگەڕێن و برەودان بە توانای خۆیان بۆ داوای پاڕانەوە بۆ جەنگ کەم کردووەتەوە. بەرانبەر بەم دوو جەمسەرە، نیکفەر بەرگری لە ڕێچکەیەک دەکات کە چارەسەر لە هۆشیاری، ئیرادە و ڕێکخستنی خەڵک، دوورکەوتنەوە لە توندوتیژی، مافیەروەری، نەهێشتنی جیاکاری و خەباتی هاوکات لە دوو گۆڕەپانی واقیع و نوێنەرایەتیکردن (سیاست و میدیا)دا دەبینێت.

ئەم ڕاپۆرتە تەنها وێنەیەکی پوختکراوە لە باسە ئاڵۆز و چینبەچینەکەی نیکفەر سەبارەت بە پەیوەندیی «بەربەست، جەنگ، دەرفەتی سیاسی و ڕزگاری»؛ بۆ تێگەیشتن لە بەڵگەهێنانەوەکان، چەمکە تیۆرییەکان و نموونەکانی، خوێندنەوەی تەواوی دەقی وتارەکە لە ڕادیۆ زامانە بە پێویست دەزانین.